DEO OPTIMO MAX.
UNI ET TRINO,
VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ,
Orthodoxorum Medicorum Patrono,

QUÆSTIO MEDICO-CHIRURGICA,

QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS manè discutienda in Scholis Medicorum, die Martis secundâ mensis Martii, anno Domini M. DCC. LXXXX.

Mº. PETRO-AUGUSTINO ADET, Doctore Medico, Præside.

An Turundarum intromissio Pectoris Vulneribus noxia?

I.

EA est corporis humani conditio, ut luctantem sub vicinâ morte trahat vitam. Quæ in humanæ gentis commodum ac salutem dedit ALTISSIMUS in ipsius detrimentum sæpè vertuntur: ex his ingens sævit morborum cohors. Præterea homo ipse hominis adest ubique hostis infensissimus; ex ipsorum discordiâ, innumeræ armorum species sunt instructæ; unde vulnera & plagæ omnis generis sobolescunt, quibus concretorum ordo fluidorumque mistio penitus turbantur. Morborum, vulnerum præsertim, medicatrix Natura, illata sibi damna resarcire quâvis arte habilior, tenuium ac glutinearum fibrillarum subtemen (nullâ viam monstrante disciplinâ) suomet consilio effingit; quæ coëuntes agglutinantur, & retis, haud absimilis aranearum telæ, speciem exhibent. Mira hæc staminum positura, vacuum parti cuilibet, à glande plumbeâ, acinacis acie, vel gladii cuspide inflictum sensim rependit. Sic excisam, obtritam, abreptamve partium substantiam utcunque restituit Naturâ, balsamo unguinoso, quo ipse sanguis scatet. At, hujusce operationis repagula quæque removeantur; cita tunc, felixque sequetur sanatio. Hoc Naturæ opus non stupet qui humanæ compagis artificium curiosâ sagacitate sæpe retexuit, & ob oculos habet mirandam illam villorum intertexturam, commodatitio labore occillantium, humoribusque motu perpetuo circumquàque agendis aptissimam. Nihil in eâ præter liquores & canales videre est. Concreta, necessario fluidis associata vinculo, mutuam sibi ferunt opem. Elatere gaudent illa; liquorumque adventu, quos libenter admittunt, dilatantur; necnon admisso ponderi repugnant, opportunè flexilia. His amborum repetitis ictibus, legitimi exercentur motus; ex quibus manant, functionum stabilitas, secretionum ordo, excretionum libertas, nutricii laticis integritas, felixque instaurantis balsami ad vulnera appulsus.

II.

VULNERIS nomine, venit, intelligenda recens, ac cruenta continui solutio in parte molli, ab externâ causâ. Pro variâ vulnerantis instrumenti qualitate &, quâ infligitur, vi; pro vulneris naturâ, modo, figurâ; innumeræ exstant differentiæ. Pro diversâ læsarum partium conditione, majori, vel minori symptomatum ferocitate; levia, periculosa, lethalia dicuntur. Sic à Pectoris Vulnere, ubi

penitus penetravit, periculum imminere quidem præsentissimum, suadet partium, quæ in Pectore continentur, ad vitam necessitas. Si à telo oriatur acie, aut acumine instructo, quod cædendo, pungendo, cutem tantum aperiat, nullâ ab eo factâ carnium jacturâ, nullo ingruente gravi symptomate; Vulnus simplex audit. Si à ferro resecetur arteria vel vena intercostalis; prætermodum sanguinem evomet. Si impactum corpus penetret profundiùs; pulmonum substantiam, præcipuaque vasa, ex quibus erumpens sanguis per os exspuitur, sauciat. Si denique ex catapultâ magno impetu vibretur glans plumbea, quæ Pectus trajiciat; hæc Pulmonem subit, ingentemque substantiæ dilacerationem, necnon nervorum, tubulorumque divortium toto tractu secum invehit. Insuper, vasa sanguifera non modò dilaniat, sed & laceratorum ductuum extrema ita retrahit, ut inter se recondantur ac constringantur; unde in illis pressu angustatis, & laciniarum collapsu occlusis, defixus sanguis hæret. Sic patentia vasorum oscula occluduntur: sic præpeditur purpurei laticis fuga. (Hoc hæmorrhagiæ impedimentum moram meliùs dixeris: *escharam* appellant.) Qui sine motu, in sauciorum tubulorum extremis, torpet sanguis; crescente vicinarum arteriarum systole; suscitato calore, excitatur: mox sese expedit subtilior ejus pars, quæ blandè inter fibras serpens, depressas erigit & explicat, rigidis amissam flexilitatem restituit Instat à tergo novus humor, qui, repetitis arteriarum ictibus protrusus, idem iter legit; facto impetu fores molitur. Unde subsilientis per apertas arterias cruoris egressus (*escharæ* allapsum vocant) compescendus, eò promptius, quò patentium vasorum diameter major.

I I I.

IN plerisque vulneribus, Natura per se sola, totum cicatricis opus perficit Qui è vasis erumpit, cogitur in grumos sanguis; vitæ rivulos comprimit compressos vasorum fines præterlabitur subtilior ejus portio; hæc quæ inter fibras explicatur, in majorem sensim crescit molem. Tumor, calor, dolor, ex sanguinis stagnatione, qui mille concussus vicinarum arteriarum verberibus, aliam naturam, alium colorem induit, ac Puris nomen adipiscitur. Emollitæ sensim ac putrefactæ vasculorum laciniæ liquantur, in fistulosâ vulneris cavitate stillant, puris copiam adaugent. Jam incœptam suppurationem promovet citiùs respiratio. Dum, expellendo spititum, constringitur Pulmo nocivas concutit succos, digerit, maturat, in vulneris concavum abigit; & purulentum liquamen ita premit, ut illud ex suo specu eliminet. Sic expressus strenuè Pulmo, eâ, quâ turgebat, colluvie exoneratur. Ubi circumambientibus Costis firmiter adhæret, eo latere quo vulnus fuit inflictum; facilior est puris ad vulneris ostium appulsus; illudque latiùs explicatum, lineo tomento, molli, ac perfundi idoneo opertum, materiæ purulentæ viam aperit, cujus lapsum juvat respiratio Perfistit illud puris fluentum; donec singulos meatus, quibus oræ vulneris alluuntur, obstructione liberatos permeet sanguis. Natura nostrûm miserta, ad vitæ tutamen, Pulmonem distinxit in duas partes, diversis cavitatibus locatas, ne serperet labes ad totum viscus. Sic suas faciliùs expandit alas, unâ læsâ, altera superstes. Pleuræ quandoque adnascitur, fibroso nexu, unus aut altor Pulmonum lobus. Ubi nec pleuræ, nec Costis adhærescit pars affecta; tabum ceteraque quæ ex extremis vasorum foraminulis effluunt, singulis exspirationibus Diaphragma irrepunt. Dum Pulmones aëre vacui decrescunt, subsident, à Costis & externo vulneris hiatu removentur. Tumidi verò expanduntur, utramque Thoracis cavitatem opplent, & sparsos in septum medium humores stringunt fugantque. Fugientibus nullus patet egressus: elasticâ fibrarum vi, velut manu comprimente abacti, ad vulneris aperturam refluere coguntur; & ægro decumbente in eo situ, quem præscribit apta puris emissio, determinantur foras. Jugiter affluente pure,

à Diaphragmate abit iniqua moles : laxatæ Pulmonum fibræ jam robur accipiunt : ſpiritus, qui priùs quaſi ſopiti videbantur, jam vegeti & alacres, ſuperflui humoris reliquias reſolvunt & diſſipant : villi qui, ad reſarciendum ſubſtantiæ diſpendium, extendi nati ſunt, liberiori nutricii laticis adventu, quaquaverſum elongantur & undique ſilveſcunt, reciproca ineunt fœdera, tenaciter copulantur : illorum mutuo congreſſu, cicatrice vulnus obducitur.

IV

QUÆ linamentis chirurgicis imperitè replentur vulnera, infeſtâ mole opprimuntur, cujus durities ſubſilientium vaſculorum parietibus renititur. Ex illâ compreſſione, quot imminent vulneri pericula ? quot cicatrici nectuntur impedimenta ? Fluentis ſanguinis, ac lymphæ progredientis vaſa coarctantur ; liber utriuſque fluidi impeditur motus ; congeritur ſuccorum agmen ; creſcit in immenſum tumor ; moleſto pondere urgetur Pulmo ; ſpiritus ægrè ducitur ; undique ingraveſcit dolor. Eâdem ratione, vividiùs feriuntur nerveæ fibrillæ ; adaugetur arteriarum renixus ; intenditur calor : accenditur febris ; augeſcit inflammatio. Fluidum hærens, majori vaſorum, quibus undique circumcluditur, pulſatione ſubactum, puris naturam induit. Aſt Turundarum intromiſſione, tam exiguus datur exitus (ni omnis denegetur) ut foras amandari nequeat. Faciliorem tunc rapit viam ; versùs loca, quibus minor eſt reſiſtentia, fertur ; necnon per interſtitia Pulmonum celluloſa invehit ſeſe inſolentiùs, quæ pondere atque acredine dilacerat, & millena exedendo vaſa, efficit ulcuſcula. Sic putreſcit, ſic ſordeſcit *Pulmonum ſubſtantia*, *eò faciliùs, quò mollior rariorque*. Hinc, levi momento ſerpit lues, quæ citiùs in ſphacelum degenerat. Sin minùs, ſpiritum reciprocando, quicquid Naturæ vi ex vaſorum carceribus expellitur, explicatis ac inſtar folium inflatis veſiculis, reſorbet ; & viciſſim, ipſis concidentibus, in ſeptum medium refundit, ſi Coſtis non adhæreat. Impellens à tergo humor cogitur eandem calcare viam ; affluentis puris moleſtiſſimâ ſarcinâ obruitur Diaphragmatis elater ; vaneſcunt pulſus ; languet reſpiratio ; ſuffocatio imminet : hinc vulneris frequenter ſolvendi neceſſitas. Singulis deligationibus mira egeritur humorum copia ; obſtupeſcunt adſtantes ; meliuſculè ſpirat æger, ſanationis fiduciâ exſultat ; ſibi plaudit Chirurgus : ſed credulam nimis confidentium ſpem eludit nova ſymptomatum exacerbatio. Quò frequentiùs expurgatur vulnus, eò largiùs ſcaturit purulenta materies. A deligatione ad deligationem, ſatis ſupereſt temporis, ut intus in Pectore ſubſidens illuvies excandeſcat, &, vi caloris, acrimoniam adſciſcat. Gravi exortâ putredine, crebrò vitia Naturæ infenſiſſima recrudeſcunt, pus acre & exedens, præcordia convellit ; contigua quæque, etiam ſana, rodendo, novas producit exulcerationes, quibus ingens fit ſanguinis ac virium profuſio : totum corpus quaſi Atrophiâ tandem liqueſcit & conſemitur. Vel periculoſam concitat phlogôſin, quæ in Gangrænam, nonniſi morte tetminandam, deducit. Vel ulcus denique excavatur, ſtygiâ puris indole ſinuatur, & in callum obdureſcit : ſic, Turundarum uſu, non citra ægri perniciem artificiſque opprobrium, excuditur Fiſtula nullis profliganda remediis.

V.

EXITIOSA adeò curandi methodus innumera ſecum trahit incommoda, quæ exarari prolixius. Ruptum ex penicillis quantulumcunque fragmen in Bronchia excidat, vehementiſſimam provocat tuſſim, quæ ſuos patitur manes. Nec ſileo certò futuram linamenti, quantâcunque levitate ac dexteritate intromiſſi, jactationem ; quæ vulneri doloris ſenſum excitat, inflammationis prodromum accit, vaſculorum contuſionem infert, coëuntium fibrarum diſſolutionem procreat, necnon Chirurgo turpitudinem infligit. Daturne frequentiori, ob denſam ſymptomatum catervam, deligationi locus ? Tunc nudata tenella Pulmonum ſubſtan-

tia omnibus aëris externi telis sæpiut confoditur ; aër ille, repentino statim ingressu maximè formidandus, omnes vulneris specus perlustrat, arteriarum suppurationi inservientium naturalem motum pervertit, ac laudabilem puris texturam suo contactu fœdat ; obnititur nonnunquam, subitaneo ac graviori impetu, Pulmonum expansioni ; unde præfocans spirandi difficultas, ex quâ pauci admodum liberantur. Nec novi,nec ficti sunt hi penicillorum infausti eventus. Quot vulneratos præmaturæ morti tradidit vulgaris hic curandi modus ? qui sospites evasissent, si eorum salus fuisset Naturæ commissa ; cui committendi ægrotantes, quos sola tutò per se sanare potest ; modò omnia impedimenta, quibus divertitur in agendo amoveantur. Id ut fiat, situm, naturam, necnon adjuncta quæque vulneris perpende attentus, & explora : instrumenti, quo æger fuit sauciatus, figuram habe diligenter perspectam. His probè cognitis, quid agendum, quid non, intelliges. Leviorum vulnerum, ex aptâ labiorum collocatione ac deligatione, cicatrix plerumque inducitur. Ubi verò altiùs, & cum substantiæ jacturâ, in Pulmonem penetrat vulnus ; tunc necessaria est suppuratio : quæ ut tutiùs ac feliciùs promoveatur, cruoris profluvio, solito more, coërcito, vulneris orificium exterius, si angustum, dilatetur, ut ex omni dimensione pateat : intus hærens corpus extraneum, si facilè absque periculo possit eximi, omni industriâ extrahendum, si profundiùs lateat, dolorisque excitandi, aut vasorum lacerandorum metus moretur, ejus ejectio vi Naturæ linquatur. Nec semper te deterreat ingens symptomatum ferocia. Si quæ affulgeat salutis spes, hâc viâ profectò obtinebitur. Citior breviorque succedit suppuratio, operante Naturâ. Depletis, tenui diætâ & venæ-sectione, vasis ; in liberiorem ipsorum alveum infunditur sanguis è capillaribus, quæ, quò minûs turgentia, eum assequuntur firmitatis ac flexibilitatis gradum, qui ad laudabilis puris generationem requiritur. De cetero, eædem cautiones, eadem remedia in usum vocanda, quibus alia vulnera ad cicatricem adducuntur. Hâc igitur methodo, Naturæ amicâ ; absque linamentorum noxiorum incommodis, Pectoris Vulnerum medela obtinetur.

Ergo Turundarum intromissio Pectoris Vulneribus noxia.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Maria-Anton. PETIT.

M. Georgius LANIGAN.

M. Joannes-Baptista CALMÉ.

M. Franciscus-Gaspardus DIDERON.

M. Philibertus BORIE.

M. Bernardus-Nicolaus PLUVINET.

M. Claudius DE LAFISSE. *Chir. gall. id. an 1778-76. Prof.*

M. Josephus-Ignatius GUILLOTIN, *Phis. & Path. anni 1784-86. Prof.*

M. Carolus-Jacobus-Ludovicus COQUEREAU, *Phil. & Path. an. 1777-79 Prof.*

Proponebat Parisiis, JACOBUS-JOSEPHUS AUDIRAC, Cameracensis, Necnon saluberrimæ Facultatis Medicinæ, Baccalaureus.

Typis QUILLAU, Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Typographi. 1790.